

Op zoek naar 'geelgerande rovers' tussen de amfibieën

Gijs van Dijk

Geelgerande waterroofkevers wekken bij RAVON-vrijwilligers mogelijk beelden op van fuiken met aangevreten amfibieën. Deze kevers zijn echter interessante organismen en het is een diergroep waar relatief weinig naar gekeken wordt. Naast de algemeen bekende gewone geelgerande waterkever (*Dytiscus marginalis*) zijn er nog meer geelgerande waterroofkevers. In 2005 is een van deze waterroofkevers herontdekt in Drenthe (Van Dijk, 2006). Dit betrof de zeer zeldzame brede geelgerande waterroofkever (*Dytiscus latissimus*), die na de laatste vondst in 1967 als verdwenen in Nederland werd beschouwd. De brede geelgerande waterroofkever is de grootste waterroofkever van Nederland en Europa en is wettelijk beschermd via de Conventie van Bern, de Habitatrictlijn en staat als kwetsbaar op de IUCN Rode Lijst. Op enkele plekken in Scandinavië na is deze soort in heel Europa zeer zeldzaam of al jaren niet meer waargenomen. Dit artikel beoogt RAVON-vrijwilligers te attenderen op deze bijzondere soort.

Verspreidingsonderzoek

Er wordt relatief weinig onderzoek gedaan naar aquatische ongewervelden en indien dit gebeurd worden schepnetten gebruikt. Juist de grotere waterroofkevers worden niet gemakkelijk met een schepnet gevangen; hier gebruikt men fuiken (met of zonder lokaas) voor. De hierboven beschreven zeldzaamheid is gevangen met een uit een frisdrankfles gefabriceerde fuik met kippenlever als lokaas. Na de vondst in 2005 is er in 2006 een verspreidingsonderzoek op poten gezet door EIS-Nederland in de nabije omgeving van de vindplaats. Hier is onderzoek gedaan met flesvallen en met grotere kooivallen, de zogeheten salamanderfuik. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat de brede geelgerande waterroofkever in vier vennen voorkwam (Cuppen *et al.*, 2006). Ook bleek de salamanderfuik meer kevers op te leveren dan de flesval. In 2007 is een groter verspreidingsonderzoek gestart naar de verspreiding in een ruimer gebied, maar dit heeft nog geen nieuwe vindplaatsen opgeleverd.

Waterkevers tussen de amfibieën

Bij inventarisaties en monitoringonderzoek door vrijwilligers van RAVON wordt ook wel met salamanderfuiken bemonsterd. Hier zitten naast amfibieën vaak ook geelgerande waterroofkevers bij. Ook met de grote RAVON-schepnetten worden heel wat waterroofkevers gevangen. Deze worden door de meeste herpetologen ongedetermineerd terug in het water gegooid. Dat is jammer, aangezien de grotere waterroofkevers, zelfs voor een leek op waterkevergebied, gemakkelijk te determineren zijn. Met name de brede geelgerande waterroofkever is makkelijk herkenbaar.

Determinatie

Uit Nederland zijn negen 'grote waterkevers' (met een lengte van meer dan 2 cm) bekend. Acht hiervan hebben een gele rand en behoren tot de geslachten *Dytiscus* (7 soorten) of *Cybister* (1 soort). Van de soorten met een gele rand is de brede geelgerande waterroofkever verreweg de grootste. In Nederland hebben we nog één andere grote waterkever met een vergelijkbare grootte, namelijk de spinnende watertor (*Hydrophilus piceus*), maar deze heeft geen gele rand. De brede geelgerande waterroofkever is gemakkelijk te herkennen aan zijn lengte en de sterk verbrede zijranden van zijn dekschild buiten de gele rand. Verder is de buik opvallend roodachtig. In determinatiewerken worden lengtes gehanteerd van 36 tot 44 mm. (Drost *et al.*, 1992 & Nilsson & Holmen, 1995). Zie ook de foto's bij dit artikel. Tot nu toe is de brede geelgerande

Brede geelgerande waterroofkever (*Dytiscus latissimus*), vrouw

Brede geelgerande
waterroofkever (*Dytiscus
latissimus*), man

waterroofkever in Nederland alleen in vennen aangetroffen maar waarnemingen uit het buitenland en historische waarnemingen suggereren een ruimere habitatkeuze.

Slot

Mocht u het geluk hebben om tijdens het legen van uw amfibieëtuik of schepnet een grote geelgerande waterroofkever met sterk verbrede zijranden te zien, dan kunt u deze waarneming doorgeven aan EIS-Nederland (eis@naturalis.nl). Het is wel zaak hierbij te controleren of de kever echt bin-

nen de hierboven genoemde lengte-range valt en of hij vergelijkbare zijranden heeft als op de foto. Het verdient sterk de voorkeur om potentiële brede geelgerande waterroofkevers te fotograferen van de boven- en onderzijde naast bijvoorbeeld een euromunt. Zo is een goede controle van een dergelijke bijzondere waarneming mogelijk. Bent u door dit artikel geïnspireerd en wilt u graag de door u gevangen geelgerande waterroofkevers op naam brengen, dan is dit mogelijk met het determinatiewerk van Drost *et al.* (1992). Een zoekkaart voor deze boeiende groep is in voorbereiding.

Summary

For inventarisations of amphibians, often a salamander fyke is used. Research has shown that this type of sampling also provides a good method to sample for large predacious water beetles. In 2005 the heavily protected water beetle *Dytiscus latissimus* was rediscovered in the Netherlands after almost forty years. This rare water beetle can be identified by its size and the greatly enlarged edges of its wing shield. An observation of *Dytiscus latissimus* can be reported to EIS-Nederland.

Literatuur

- Cuppen, J.M.G., G. van Dijk, B. Koese & O. Vorst, 2006. De Brede Geelgerande Waterroofkever *Dytiscus latissimus* in Zuidwest-Drenthe, EIS-Nederland, Leiden.
- Dijk, G. van, 2006. De Brede geelgerande waterroofkever (*Dytiscus latissimus*) na 38 jaar weer in Nederland opgedoken (Coleoptera: Dytiscidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 24: 1-6.
- Drost, M.B.P., H.P.J.J. Cuppen, E.J. van Nieukerken & M. Schreijer (red), 1992. De waterkevers van Nederland, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Nilsson, A.N. & M. Holmen, 1995. The aquatic Adephaga (Coleoptera) of Fennoscandia and Denmark, II, Dytiscidae, Fauna Entomologica Scandinavica 32: 165-167.

*Uw specialist in faunavoorzieningen,
ook voor amfibieën en reptielen!*

- Advies
- Ontwerp
- Realisatie
- Inspectie en onderhoud

Enkele producten:

- Arfman Geleidegoot
- Geleidingswand
- Dealer van Aco Pro
amfibieëntunnels en geleidingswanden

Arfman Hekwerk b.v.
Ondernemersweg 15
7451 PK Holten
Tel 0548 36 29 48
Fax 0548 36 50 42
Internet www.arfman.nl
E-mail info@arfman.nl

